

3046.
1676
477.
13^a
13
B. C. D.

DISSERTATIO THEORETICO-PRACTICA

De

Modis quibusdam

securè procedendi in Judiciis:

Quam,

Consensu Magnifici Electorum Senatus,

SUB PRÆSIDIO

VIRI

NOBILISSIMI, EXCELLENTISSIMI, AMPLISSIMI,
CONSULTISSIMIQUE

DN. JOACHIMI NERGERI,

J. U. D. & Prof. Pandectarum Publ. Curia Electoralis,

Scabinatus & Facult. Juridicæ, quæ hîc loci sunt, nec non

Judicii Ducalis, quod in inferioris Lusatia Marchionatu
est, Assessoris Gravissimi,

DN. PRÆCEPTORIS, PATRONI, ET STUDIORUM PROMOTORIS

omni observantiâ colendi,

Publicæ Eruditorum ventilationi

submittit

Ad Diem XII. August. M. DC. LXXVI.

JOH: GOTTFREDUS MARTINI,

DRESDENSIS

AUTOR.

WITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins.

V I R O
MAGNIFICO, NOBILISSIMO ATQVE
AMPLISSIMO
DN. MARTINO

Schauen/

SERENISSIMI ATQVE PO-
TENTISSIMI ELECTORIS

SAXON. CONSILIARIO SPLEN-
DIDISSIMO,

PROVINCIALIUM UBIQVE RE-
DITUM, NEC NON CENSUM
ELECTORALIUM PRÆFACTO
SUPREMO.

DN. PATRONO AC STUDIORUM PRO-
MOTORISUMMO ACCER-
TISSIMO

Hoc quicquid est Speciminis Academici
in sui ac suorum studiorum com-
mendationem humillima mente
offert.

A. & R.

Q. D. B. V.

Ulm omnes singulari mihi qua-
dam ac præcipuâ laude digni vi-
deantur illi, qui hæctenus nobi-
lissimo illi Theoretico studio o-
mnem dederunt operam, ac in
addiscendis, imbibendisq; penitùs Juris Roma-
ni principiis, summam semper industriam col-
locarunt, tum ii præcipuè excellentiorem longè
merentur laudem, qui talem hucusq; studio-
rum suorum rationem inierunt, ut Theoriam,
quæ præter contemplationem, nisi ad actiones
ipsas applicetur, nihil utilitatis fermè in se conti-
net, cum Praxi tandem ipsâ, quæ nobilissimum
Tò agere expetit, imò Jure quodam proprio ex-
poscit, conjungere, ac usui Juris Judiciorumq; a-
liquando applicare sciant *§. penult. Instit. de Sa-
tisdat.* ubi hæc concepta verba sunt: quæ omnia
apertiùs & perfectiùs quotidiano Judiciorum
usu in ipsis rerum documentis apparent; hinc
Imperat. *§. 3. Proem. Instit.* nihil in suas Institu-
tiones referri jusfit, nisi quod in ipsis rerum ar-
gumentis obtinet: Verba certè auro contrà au-
rea, cum usus rerum omnium sit efficacissimus
Magister; & nemo ita protervè discere vult ea,
quæ postmodùm in usu non sit habiturus. Vult

& hoc Cæsar, non per saturam Praxin esse tra-
ctandam, sed quot diebus, si solidum quid imbi-
bere velis: placeant igitur sibi, qui dum pauxilla
ê Practicorū numero innumero degustarunt, se
exercitatisimos putant: Jus igitur in Scholis ad-
discitur. Quorum judiciorum ordo cum varius
esse soleat, ut horum quædam sint præparato-
ria, Aditio nempe Judicis, libelli oblatio, & de-
niq; Citatio seu in Jus vocatio; quædam inci-
dant; quædam Judicium confirment, uti sunt
e. g. Cautiones, Probationes, Interlocutoria, &
deniq; Ε'ρ'γα seu lites ipsæ de quibus pluribus vid.
Eckolt. ff. Lib. 5. tit. 1 §. 2. Domin. Struv. Exercit. 9.
th. 68. seqq. Wesenbec. ad tit. de Judic. n. 6. Ideoq;
in præsentia non quidem de Judiciis, sed de mo-
dis quibusdam securè procedendi in illis tan-
tùm Dissertationem hanc conscribere mihi arri-
sit materia, animusq; constans fuit. Quò felicio-
rem autē præsens à me susceptus labor tandem
fortiatur exitum, piis precibus jam Numen san-
ctissimum pariter ac Clementissimum precor,
ut hisce conatibus meis Spiritu suo sancto ex al-
to adesse, iisdemq; benedicere velit, ut, quicquid
hâc opellâ sit præstitum, omne in Divinissi-
mam ipsius DEI gloriam, & proximi emolu-
mentum cedat!!! Th. I.

THESIS I.

Cum verò nomina signa ac symbola rerum esse soleant, mediantibus quibus, teste illustri illo Scaligero, ad totam tandem rerum cognitionem provehimur, ideoque non abs re erit, ut verbum cautionis, quotuplices assumat significationes, nunc in antecessum exponam. Denotat autem non solum in genere quamlibet scripturam, quæ alicui prospicitur obligationis vel liberationis causâ probandæ, imò significat Instrumenta, Tabulas, Syngraphas; Chirographa *L. 5. ff. famil. hercisc.* in quæ *L.* eleganter cautiones hereditariæ seu obligationes in Originali, uti loquimur, secernuntur à descripto seu recognito, quod Saxo dicit, vidimurte oder auscultirte Copen/ quodq; *d. L. 5.* dicitur cautio, hoc in famisissimo textu *L. 40. ff. de R. C.* dicitur obligatio. *L. penult. §. fin ff. ad L. Falcid.* ubi quod primum JCrus dixerat cautionem, mox Instrumenta hæreditaria vocitat. *L. 27 ff. deposit. in L. 24. ff. de constit. pecun. & epistolam,* sed etiam jam cautelam l. satisfactionem *§. 4. Instit. de satisdat.* ubi ex textu patet, quod per cautelam expositam iudicium firmandum sit *L. 21. ff. de Judic.* nunc satisfactionem, argumento *L. 1. ff. qui satisd. cog. & deniq; securitatem L. 25. ff. de R. J.* quasi dicat JCrus, securius est rem habere, quam ad eandem actionem *L. 204. ff. de R. J.* quæ ultima acceptio cum locum hîc invenire videatur, ideoq; secundum methodum nunc (quia omnis, quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, à definitione proficisci debet, ut id intelligatur, de quo agitur) primum quid cautio sit, deinde quid sint species ejus, & quæ specierum officia, in sequentibus examinabo ulterius.

Th. 2.

Definitur itaq; cautio in latiori significato, quod sit Actus, quo aliquem, ratione eorum, quæ circa iudicium dubia esse possunt, securum prestamus. Dico, quod Genus in hac definitione sit Actus, uti patet ex generali illa Ulpiani definitione, ad quam etiam est referendum vocabulum cautionis, quippe quod in cautione res, & nuda, uti mox patebit, interdum verba intervenire solent *L. 19. §. 1. ff. de V. S.* Licet enim cautio in *d. L. 19.* non memoretur, dubium tamen non est, quin Labeo (: de quo Brecheus ad *d. L. 19. p. 55.* scribit: fuit Labeo Anti-

Antistius, Legum Morumq; Populi Romani peritissimus, & in Jure Civili apprimè doctus, qui consulentibus de jure responsitavit, cæterarumq; bonarum literarum & artium non expertus fuit: quiq; in Grammaticam & Dialecticam, literasq; antiquiores altioresq; penetrarat: latinarum & vocum origines ac rationes percalluerat: sed eâ potissimum scientiâ, quæ ad extricandos Juris gryphos & nodos valebat, uteretur: eandem sub voce ACTUS intelligat: hic enim vel Acta Veteribus erant Commentarii earum rerum, quæ memoratu dignissimæ; quod hîc usu venit, cum illi, cui cautio exponi debet, multum sit situm, ut illa registretur seu protocolletur, seu ad Acta publica referatur: quod facit *d. L. 19. exempli tantum gratiâ, stipulatio & numeratio sive mutuum; ut indubiè & alia sint, quæ sub Actus amplitudine continentur.* Hinc differt statim ratione causæ materialis ab aliis, utpote quæ circa Actus Judiciales versatur (: quales Judiciales non accipiuntur eo modo, quo in *§ 1. Inst. de Divis. stipulat.* videlicet pro illis omnibus, quæ à Judice injunguntur, sive *d. §. 1. Inst. de divis. stipulat.* Judiciales stipulationes sunt, quas Judex juxta officium suum interponi jubet, quasq; ex bono & æquo exercet, & si fortè casus fuerit, ubi per Legem nulla cautio inducta sit, (sic enim à causa potius efficiente h. e. Judice, quàm materiali denominentur,) sed pro iis, quæ ad Judicia rectè & sine periculo expedienda interponuntur, quales quatuor vulgò recensentur species (1) Judicatum nempe solvi *tot tit ff. Judic. solv.* (2) Rem ratam haberi *tot tit. ff. Rem rat.* (3) Judicio sisti *arg. tit. ff. qui satisd. cog.* (4) de expensis solvendis *Auth. generaliter C. de Episcop. & Cleric. Wesenb. ff. qui satisd. n. 1. & num. seqq.* & opponuntur cautionibus extrajudicialibus, quæ in aliis negotiis ex communi sunt conventionione utriusq; partis extra judicium, h. e. neq; jussu judicis neq; jussu Prætoris, sed ex voluntate contrahentium, pro majori securitate & ad subterfugienda pericula interponuntur, quarum natura s. quidditas ostenditur *§. 3. Inst. de Divis. stipul.* tum per Theophrastum in descriptione, tum per remotionem, opponendo illas Judicialibus & Prætoris, non quidem eò, quasi in Judicialibus & Prætoris nullus consensus & conventio sit, sed quod origo & conventionis causa conventionales faciat: Harum e. g. sunt cautio, quam præstat usufructuarius de utendo fruendo, salvâ rei substantiâ *tot. tit. ff. quemadmod. usufruct. cav.* quæ satisfactio ad verum usumfructum pertinet.

Est &

497.

Est & alia ex Scto cautio quasi usufr. propria §. 2. *Inst. de Usufruct. l. 2. ff. de Usufr. earum rerum*, cautio damni infecti *t. t. ff. de damn. infect.* quæ ob imminentiæ ædificiorum damna petitur, ad quam exponendâ Judex diem statuit *L. 4. §. 8. ff. de damn. infecto*. Cautio de Legato conditionali & in diem relicto, post eventum conditionis solvendo, ut interim, ante diei & conditionis adventum ob præstitam cautionem, res illæ legatariis sint tutæ, dolusve malus ab futuris sit *L. 1. l. 14. ff. ut legator. causa cav. vid. Manzius ad tit. Instit. de satisdat. Princ.* Causa formalis hujus cautionis est, ut adversario nostro de re, super quâ litigatur, sit sufficienter ubiq; cautum, & provisum, quippè cum hoc nomine securum eum faciamus. *L. 1. ff. qui satisd. cog. & quidem hac L. 1. dicitur, datis fidejussoribus, quæ pignoratitiâ securior est, quia pignora perire possint, & hinc difficilis periculosaq; eorumdem sit custodia, & quod magis, quod pignorum datio novum debitorem parere nequeat, id autem præstet fidejussoria, dum bona fidejussoris non solventis in actu executionis pignori subiciuntur. vid. Dn. Franzkius ff. qui satisd. cog. n. 9.*

Th. 3.

Recto igitur nunc pede progredior ad ipsas tandem cautionis partes vel species, quæ recensentur à Dd. & sunt. (1) Satisdatio. (2) Pignoris obligatio. (3) Promissio nuda & (4) Jurata. Describitur autem Satisdatio quod sit cautio, quæ sit datis fidejussoribus *d. L. 1. ff. h. t.* quam descriptionem retinet & Dn. Struv. *Exercitat. V. th. 21.* Genus igitur satisdationis dicitur h. l. cautio *L. 1. §. 9. ff. de collat.* dicitur enim ibi caveri aut per satisdationem oportere, ut extra dubium sit, conceptum cautionis latiore esse conceptu satisdationis, cum subjungat *d. L. 1. §. 9.* statim JCtus, quod & pignoribus rectè cavetur, quæ utiq; species est opposita fidejussioni siquidem satisdatio propter suam convertibilitatem quodammodo eadem ferè est quod cautio, & satisdare idem, quod cavere vel cautionem præstare. quoad quidem conceptum genericum cautionis, qui & totus est in satisdatione, aliàs fateor, quod qui conceptus specificus est satisdationis, ille neutiquam & ipsius cautionis genericæ, ac ita cautio & satisdatio converti & reciprocari nequeant: Ratio assignaturâ

Cajo

Cajo in *L. 1. ff. qui satisd. cog.* quia satisfactio eodem modo appellata est, quo satisfactio, & satisfacere ideo nostro dicimur adversario, cum pro eo, qui a nobis petit, ita cavemus, ut eum hoc nomine securum faciamus. Dico præterea in descriptione, datis fidejussoribus, ratio mihi ea est, quia ad satisfactionem expressè fidejussores requiruntur per *L. 1. ff. qui satisd. cog.* satisfactiones enim propter incertam ac indefinitam rem, ut plurimum, exiguntur *l. 7. ff. de Prætor. stipul.* siquidem hæc *Lex 7.* personis intervenientibus contradistinguit pignora sive pecuniæ depositionem, *vid. Struv. Syntagm. Jur. Civil. Exercit. 5. th. 21.* Dicitur autem res incerta, in qua quantitas litis exactè sciri nequit, ideoq; facile in jacturam incideret Actor seu Creditor minorem cautionis quantitatem accipiens, hinc pignoribus satisfactio formaliter sic dicta, quod tantum in rebus certis ac definitis locum habet, fieri minimè potest, siquidè pignoribus & satisfactio cavere invicem differunt & sibi opponuntur, in *l. 4. §. 8. ff. de fideicomis. libert.* ob verba hæc textus; quid est idoneè? satisfactio utiq; aut pignoribus datis, ut innuatur, cautionis idoneæ species oppositas esse cautionem fidejussoriam & pignoratitiam uti & clarus textus est in *l. 6. ff. qui satisd. cog.* quandoq; tamen consentientibus partibus re promissio quoq; sufficit, & ita accipe *L. 61. ff. de V. S. & L. 21. §. f. ff. de constit. pec.* sive legas satisfacturum sive satisfacturum, utraq; enim lectio genuinum admittit sensum, *vid. Dn. Frantzkus ff. qui satisd. n. 21.* Pignoris autem obligatio, ut ad alteram cautionis partem descendam, definitur æquè, quod sit cautio, quæ per constitutionem pignorum fieri solet *l. 1. §. 9. ff. de collat. l. 188. ff. de V. S. &* hinc observa, quod vocabulum Cautionis, tanquam Genus summum, benè accommodari ac applicari possit etiam ad pignoris obligationem, tanquam nativam & non repugnantem speciem, quam Jurorum interpretationem vocant extensivam, uti ex ead. *L. 1. §. 9.* satis adparet. Complectitur porrò, non solum promissionem nudam, quæ verbis fit *§. 1. Inst. de Divis. stipulat. L. 1. §. 1. ff. de Prætor. stipulat.* ubi per parallellismum ostenditur, istam cautionem solâ promissione contentam esse *L. 21. §. 1. ff. de edilit. Edict. L. 14. §. 11. vers. pro eo autem ff. quod metus causa,* & potissimè *§. 2. Inst. de Satisd.* sed illam etiam, quæ jurejurando fit *§. 2. Inst. de Satisd.* quæ & adjuratoria audit, in *L. fin. §. f. C. de Castrensiar.* simul continet. Nuda autem Promissio, ut in orbitam redeam, dicitur

dicitur illa, quæ per nudam & verbalem repromissionem fit *L. 61. D. de V. S.* Juratoria verò, quando præter verbalem repromissionem accedit Juramentum *L. fin. ff. qui satisd.* Hæc igitur videbantur pro intellectu præsentis materiæ de Cautione in genere sic dictæ e- jusq; speciebus ac partibus præmittenda. Nunc igitur in specie ad personas ipsas, à quibus cautiones exigì solent, ordine proceden- dum erit.

Th. 4.

Præstabant autem primo loco cautionem Judices & quidem notante Gottomfredo *ad l. 14. C. de Judic. n. 36.* antiqui ante Caji Cæ- saris tempora, qui sorte eligebantur, olim in initio cujusvis causæ, nec aliter judicialem calculum accipiebant, nisi prius Sacramen- tum præstitissent, sese omnimodò cum veritate & Legum observa- tione Judicium esse disposituros, uti ex ipsis cit. *L.* verbis ad- paret. Hodie tamen id correctum, & sufficit, si sub initium sui Ma- gistratus Jusjurandum præbeant, quod omnia secundum Legem & Jus & quidem omnium communiter, agere velint, *wenn sie zu den Berichten geschworen: Nov. 15. c. 1. §. 1.* tunc enim mandatur ipsis quasi universitas causarum, uti eleganter hac de re disserit *Dn. Hahn. ad Wenseneb. ad tit. ff. qui satisd. n. 6.* & adhuc practicatur quotidiè, usq; ac observantiâ ita invaluit hîc Wittebergæ, ut con- firmatus quotânis à Serenis. Electore rectorus Senatus, præsentibus civibus, ab initio suscepti Regiminis, sequenti formulâ semel juret: Ich schwere / daß ich dem Churfürsten zu Sachsen/ Sr. Churfürstl. Durchlauchtigkeit Erben / dem Rathe zu Wit- tenbergk/ und der ganken Gemeine getreue und gewehr will seyn / über Churfürstl. Befehlige/ gemeine Stadt-Freyheiten/ Willkühr / übliche Gewohnheiten/ Statuten / Ordnung und Satzungen getreulich halten / und darnach die brüche richten / und von einander setzen / und nicht ansehen/ Freundschaft / Giffte noch Gaben / sondern will richten den Reichen als den Ar- men / und den Armen als den Reichen &c. &c. Quæ verba Ju- ramenti posteriora ex suprâ allegata *Nov. 15. c. 1. §. 1. pr. & ex pr. Instit. de offic. Judic.* maximâ ex parte videntur esse desumpta.

B Caven-

Cavendum igitur iudici, ne præter Leges pronuntiet: non possum mihi temperare, quin Imperat. Orientalium Leonis & Alexandri Novellam terribilem, quæ in Corpore Juris Græco-Romani, tam Canonici quam Civilis p. 103. est, citem. *Equidem arbitror, neminem ex iis, qui Judicium nacti sunt officium, ad tantam improbitatem unquam exorbitaturum, ut præter Leges scriptas existimet ferundas sententias. Si tamen aliquis ad eam temeritatem proruerit, deprehensus quidem statutam Legibus poenam luet: Sin autem clam nobis id fecerit, minimè oculum illum insomnem latebit: nihilominus valdè nos prudenter facturos existimavimus, si hanc rem execrationibus etiam cohiberemus. Itaq; Deum hic sibi adversantem inveniat, & coelestes ac incorporeas Potestates infestas: ante diem de hac presenti vitâ migret, atque etiam futura jacturam faciat. Adium ipsius fundamenta consumat ignis, & semen ejus perpetuam ignominiam sentiat, ac panem mendicet, quandoquidem Legum libertatem corruptis sententiis servire coegit.* Si autem contra illud Judicis juramentum judicatum fuit, & dolus malus sive fordes postmodum appareant, actione tunc malè judicati conveniri potest *L. 15. ff. de Judic.* & dolus tunc Judicis, qui largitione, odio & gratiâ depravatus, severius vindicatur, famæ nimirum dispendio, & verâ litis æstimatione *L. 15. in f. ff. de Judic. vid. Vinn. in not. Instit. ad pr. de Oblig.* ex quasi delict. Secus tamen erit, si per imperitiam malè judicaverit *L. fin. ff. de Extraord. cognit.* nempe si per se, non verò ex consilio Assessoris malè judicet *arg. L. 2. ff. quod quisq; Jur. vid. Dn. Frantzke. ad pr. Instit. de obligat. que ex quasi delict. n. 9. p. 531.* tunc enim neq; tenetur ex contractu, quia contractus utriusq; consensum requirit, læsus autem tali sententiâ, non consentire præsumitur, nec ex quasi contractu, quia quasi contractus à Jure quidem est permissus, non autem est permissum Judici, ut quem velit litigantium, injuriâ afficiat, nec ex vero delicto, quia *secundum Harprecht*; idè verè ac propriè delinquere non potest, cum dolo careat, sibiq; quod rectissimè sic judicet, persuasum habeat. Ergò tenetur ex quasi delicto, quia neq; ex dolo, neq; ex lata culpa, sed magis ex imperitia & imprudentiâ suâ conveniri potest, quo casu litem suam facit, h. e. damnum partis læsæ in se transfert, & damnatur ad interesse partis læsæ, sustinetq; poenam, in quantum eâ de

499.

eā de re æquum religioni Judicantis visum fuerit, atque ita non
condemnatur in solidum seu in æstimationem totius causæ, uti hac
de re constitutum in *l. fin. ff. de extraordin. cognit. l. 5. §. 4. D. de O. &*
A. Sed judicans rationem habere debet sumptuum damnorumq;
læsæ partis *vid. Myns. ad pr. Inst. de oblig. quæ quasi ex del. & Ca-*
spar. Manz. in commentar. Instit. ad d. pr. h. t. Scripsi, quod Judex
ex imperitiâ judicans non in solidum condemnetur ob *l. fin. ff. de ex-*
traordin. cognit. & pr. Inst. de obligat. quæ quasi ex del. sed quod æ-
quum fuerit alteri Judici, & textus hosce concilia, cum *l. fin. C. de*
pœna Jud. qui malè judicavit, quod loquatur de Judice qui do-
losè & per sordes malè judicavit, ut non solùm æstimationis dis-
pendium, sed & litis discrimen subeat: quas prima fronte ita con-
ciliatas esse Leges, habeo præeuntem *Oldendorp. in Class. Action.*
Cl. VII. Act. 13. n. 5. p. 1133. scribentem; Rei persecutoria est ut da-
mnum totius causæ sarciat læso Actori vel Reo convento sc, si do-
lus malus interveniat: alioqui imprudens Judex, quatenus dam-
num litis solvere debeat, religioni ejus, qui cognoscit in hoc Judi-
cio, derelinquitur, ut is æquitatem spectet, secundum qualitatem
erroris admisi; & sic conciliatæ sunt supra dictæ Leges, quarum
altera *ff. de extraordin. cognit.* loquitur de arbitrio Judicis; altera
C. de pœna Judicis, vult intelligi de æstimatione totius litis.
Iidem Judices præstare debent secundo loco salvum conductum
iis, quibus locus Judicii non videtur satis tutus, das sichere Ge-
leithe *& à Carpxov. Pr. Criminal. part. 3. quæst. 112 n. 6. Salvus condu-*
ctus in genere describitur, quod sit legitimum presidium, quod ci-
tato pro aversione periculi carceris aut alterius offensionis à Ma-
gistratu conceditur: vid. Carpxov. d. l. n. 6. Specialis verò conductus
est, quando Judex prestita à Reo cautione idonea dat securitatem,
per literas, ut vocant, fidantiæ, ut per totum tempus litis durantis li-
ceat ipsi in loco Judicii commorari, & deliberare super defensione
sue innocentie, & dicitur Germanicè das fr eye sichere Geleithe zu
recht und vor unrechter Gewalt/ & pro fundamento habet (1) æqui-
tatem, utilitatem & necessitatem. (2) Petitionem ac desiderium
Reorum, licet enim videatur hæc petitio ex eâ potissimum parte
frustanea, cum Rei vel innocentes sint, & tunc non opus habent
imploratione l. 14. §. 1. ff. ut Legator. nomine, unde hoc argu-
men-

mentum fuit: Sicut perquam iniquum est, hæredem fideicommissariâ cautione onerare, si liquet, nullum relictum esse fideicommissum, ita & contra fas erit, ab eo, qui insinuatur delicti, sed innocenter, cautionem exigere. Vel nocentes, & tunc inaniter auxilium Legis & Justitiæ invocant, contra quas tamen enormiter deliquere *l. 37. ff. de minor.* Rectè tamen ad redimendum sanguinem suum Rei metuentes offensionem, confugiunt ad hoc asylum impetrandæ securitatis, cum Judices, non modò haud rarò magis uni, quàm alteri parti sint benigniores & æquiores, *Clement. Pastoral. §. præhabitis de sentent. & re judic.* ubi dicitur: Verùm quia hujusmodi sententia, quæ non à discretionem matrem virtutum, sed à noverca Justitiæ voluntariâ scilicet judicantis præcipitatione, processit: benè quidem Judex informatur, & ne patiat se ullo modo in causis capitalibus, à tramite Justitiæ avelli (sed in causâ, quam affectavit *Papa Clemens V.* cum sua inclementia, dum Imperatori abjudicare vult provinciam judicandi de crimine Majestatis Regis Siciliæ *Vasalli Casarei.* Rectè *Additionator ad Colleg. Argentorat. ff. ad L. Jul. Majest. §. 5.* unde si quisquam conjiceret Clementinam istam in odium & necem Imperatorum & fraudem Imperii, & ut Papa id definiverit contra Imperium, cui nec de Jure Divino nec Imperatorio ulla potestas est in Imperatorem, veritati nihil præjudicaret, cum ante Papalem illam Clementinam id fortassis nequè auditum sit.) Petitur autem illa securitas ab eâ tantùm violentiâ, quæ de facto, non de jure fieri potest: Sic namq; in *Nemese Carolinâ Art. 156.* ordinatum est: *Und soll derselbige zum Rechten für unrechten Gewalt/und nicht weiter vergleicht werden /* quæ verba salvum conductum indicant, non tantùm ad veniendum in judicium, sed ad recedendum, *vid. Bernhard Zieritzius in Not. ad Caroli V. Crimin. Constit. d. art. 156. p. 165. & Matthias Stephani ibid. p. 189.* Largiri verò potest salvum conductum Judex (merum Imperium habens *c. 4. X.* ut lite non contestatâ non proced. vers. quo sine mortis periculo accedere non audebat: nec dubium facit *l. 4. ff. de pœn.* cum ibi tractetur de eo, qui ob delictum suum relegatus est, cui commeandi & remeandi facultatem nemo nisi Princeps dare potest, *vid. Carpzov. Pr. Crimin. P. 3. Quest. 112. à n. 22.*) quando de crimine adhuc incertus, nequè Reus confessus nec convictus est, aut inno-

500.
innocentiam suam deducere ac probatam dare vult. Quare ad instantiam rei Judex præviâ causæ cognitione arbitrari debet, utrum causa à citato allegata sufficiens sit ad impetrandam securitatem nec ne? *vid. Carpz. Pr. crimin. P. 3. Quest. 112. n. 31.* Aliter tamen se res habet in manifestis ac notoriis delictis, in quibus haudquaquam securitas concedenda est, quoniam talis concessio tenderet in perniciem Reipubl. *L. 13. ff. de offic. Praesid. L. 1. §. 26. ff. de quest.* Reus autem carceres evitabit offerendo cautionem fidejussoriam, quia ipsius crimen non ita est notorium, sed consistit adhuc in probatione *Coler. in Proces. execut. P. 2. c. 3. n. 85.* Reus etiam potest opponere exceptionem de loco non tuto, quando securitas ipsi non præstatur: excusat etiam hæc exceptio à contumacia, uti patet ex formulâ pronuntiari solitâ apud Zangerum, *daß Angeklagter noch zur Zeit vor ungehorsam nicht zu achten / Tr. de Except. P. 2. c. 5. n. 9.* nec cogitur comparere, antequam affecretur *c. quoniam x. de probat.* ubi utilia cauta sunt contra iniquos Judices, & ne Acta iudicii falsificentur. Effectus hujus specialis salvi conductus est, quod aliquando tribuat Reo gratiam, non tantum liberè ad iudicium eundi ac redeundi, sed præterea per totum tempus durantis litis in loco ac ditione istâ iudicii commorandi, & negotia sua tractandi, hinc in concessione specialis salvi conductus instrumentis securitatis plenariæ hæc verba inseruntur *bis so lange et was peinliches wider ihn erkandt /* quibus significatur saluum conductum tamdiu securitatem tribuere reo, donec vel pœnâ capitali, vel aliâ corporis afflictivâ reum afficiendum, aut quæstioni subjiendum esse, Judex pronuntiaverit, eaq; sententia publicata fuerit: *vid. Carpzov. in Pr. crimin. p. 3. Quest. 112. n. 62.*

Th. 5.

Sed emanfor quodammodo hætenus fui, jam ad ipsos etiam actores, qui ad cautiones præstandas obligati sunt, venio. *Perez. quidem C. de satisdando n. 4 scribit,* quod Imperator in Institutionibus (Tit. de satisdat.) actoris nullam mentionem fecerit, quia is neq; veteri Jure neq; novo satisdare cogebatur: sed *huic Pereziane opinioni simpliciter velle fidem dare, contra ipsas Institutiones Imperiales foret,*

folet, e.g. contra *pr. Instit. de satisdat. vers.* ipse autem qui in rem agebat. Unde à contrario fluit, quod actor alieno nomine agens satisfacere jussus fuerit rem ratam Dominum habiturum esse, adde *l. i. ff. rat. rem hab. vid. Dn. Frantzke ad pr. Instit. de satisd. n. 14. & Paul. Voët ibid p. 491.* quamvis fatendum sit, quod Jure novissimo firmius quid sit constitutum, nempe reum non vocari in Jus legitime, nisi prius actor actionem suam instituens caveat, quod (1) intra duos menses à tempore libelli porrecti litem cum reo contestari velit *Novel. 96. c. 1. Authent. libellum C. de lit. contestat* (rectè enim dicitur litem cum reo contestari actorem, est enim litis contestatio controversiæ narratio apud Judicem facta *l. i. C. d. i. v. Ummius Diss. ad Process. XII. th. 1 n. 2.* ex qua litis recensione apparet, quod actor & reus litem contestentur *l. i. §. i. ff. de litigios.* nec aliud persuaderi poterit *ex l. 14. ff. de his qui not. infam. vers.* quippe cum initio litis in eum contestata non sit, quasi solus actor cum reo litem contestetur, nec enim textus præ se fert actoris solum esse, contestari litem: ac licet verba *d. l. 14.* tractent de actore, litem contestante, id tamen sit eâ fini, ut constet, quid litis actor contra reum narraverit, & probet *Jctus, dominum servi nomine judicium accipientem, ac ita ut reum condemnatum infamem non fieri:*) (2) usq; ad finem in judicio permanere *Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric.* Litemq; prosequi *Nov. 112. princ. & si iniquè litem moverit, eâq; cadat* (3) expensas reo refundere velit *Novel 112. c. 2. Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric.* Hoc tamen observandum est, quod in foro Saxonico, non solum de refundendis expensis & damnis litis in eventum succumbentiæ restituendis, sed etiam de stando ac respondendo coram Judice in eodem Judicio in casu propositæ Reconventionis, actor cavere debeat, quæ satisfactio vulgò dicitur *die Expens und Wiederklage Constit. Elector V. p. 1. N. S. D. tit. 13. vom Vorstande / & prius non potest Reconventio institui, nisi conventionem demum finitâ, tunc enim actor coram Judice eodem Reo reconveniendi respondere tenetur, apud quem ipse Reum antea convenerat, licet aliàs Judex isti actori competens non sit, Constit. Elector. 7. p. 1. §. Diweil wir aber gemeinet seyn in verbis: sondern es soll der Kläger vermöge der Sächs. Rechte disfalls auff die*

die Wiederklage zuantworden nicht schuldig seyn/ es habe sich denn
 zuvor der Beklagte von ihm gebrochen / und sey die Klage der con-
 vention geendet und erörtert / alsdenn sol der Beklagte mit seiner Wi-
 derklage gehört werden & in novâ Ordin. judiciar. Tit. 6. von der
 Wiederklage in pr. dicitur, und sey die convention. Klage durch
 würckliche völlige bezahlung gänglich erleger. Limitatur ta-
 men assertio, quod non procedat, quando actor vel in loco Judi-
 cii, in quo actio instituitur, vel etiam in eadem Provincia & Territo-
 rio bona possidet immobilia, tunc enim omninò à cautione est
 immunis, propter verba expressa *Constit. Elector. V. p. 1.* Der so unter
 uns Güter hat / und genungsam in unseren Landen besessen / soll den
 Vorstand vor die Expens und Wiederklage zubestellen nicht schul-
 dig seyn / ob er gleich unter dē Gerichte / dafür er geklagt / nicht sâßhafft /
 & in Novâ Ordin. Judiciar. Tit. 13. pr. Nam cautio hæc ab actore ideò
 exigitur, ne reus victor existens periclitetur, actore aufugiente ra-
 tione expensarum & damni dati, quæ ratione cessat, quando actor
 bona in Territorio ejusdem Principis possidet immobilia: quapro-
 pter cautio non exigitur *l. 15. ff. qui satisd. cog.* ubi in pr. dicitur:
 Sciendum est, possessores immobilium rerum satisdare non com-
 pelli, quam de solâ judicio sisti satisdatione accipi non posse, tota
 hæc Lex probat, præprimis *d. l. 15. §. 6.* Non autem Jure civili cautio
 hæc est usitata, quoniam ille modus Jure civili planè est incognitus,
 hinerectius cum *B. Dn. Carpz. in Procestit. 9. artic. 5. n. 4.* statuimus,
 quoniam illa Reconventio suam verè à moribus Saxonis origi-
 nem traxit. Non itaque sequendus est *Joh. Emeric. à Rosbach,*
Autor aliàs in Praxi maxime roseus, ut ad ipsius Gentilitia In-
signia ludam, qui in suo Processu civili Tit. 45. n. 6. p. m. 292. scri-
bit: aut Jure Civili scripto etiam de sistendo ad reconveniendum
in eodem Judicio §. 3. Instit. de satisd. l. fin. C. de Procurator. nec enim
hi Textus assertum, imò magnum Illius postulatum, probant, si-
quidem si §. 3. Instit. de satisd. rectè allegatus est, ibi tantum tracta-
tur de satisdatione rem à Domino ratam habitum iri, aut, si debet
esse §. 4. f. d. t. fortè ob hæc verba: quod tempore sententiæ recitan-
dæ in judicium veniet, ad negotium nihil faciunt, sed hanc admit-
tunt interpretationem, argumento à comparatis instituto: Quem-
admodum Dominus pro Procuratore satisdat, Judicatum solvi, ita
 Pro-

Procurator ex adverso pro Domino cautelam exponit, illum tempore publicandæ sententiæ præsentem fore; quæ à Procuratore exposita cautio quomodo potest esse cautio pro reconventionem, cum d. S. 4. Inst. de instantiâ solius conventionis agatur? nec ex d. l. fin. C. de Procurat. vola vel vestigium ostenditur cautionis alicujus pro reconventionem, ad conventionis Processum constitui Procuratores dictus textus adserit vers. qui ad litem ab aliquo datus est Procurator. Ideoq; cautiones illæ, quas actores aliàs Iure Civili præstare tenentur, nullam convenientiam habent cum satisd. pro Reconventionem & expensis. Vid. Carpz. Procesf. tit. 9 art. 5 n. 5. Si autem adeò pauper quis est, ut realiter illâ præstare nequeat, tunc Iuratoria admittitur per Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric. hinc in O. Procesf. J. Sax. Tit. 13. vom Vorstande S. f. hæc verba habentur: Do aber der Kläger Armuth halber den Vorstand zubestellen nicht vermöchte / und mit seinem Ende behaupten würde / er habe so viel nicht im vermögen / glaube auch / er könnte nach angewendeten möglichen Fleiß / solchen Vorstand mit Bürgen oder Pfand nicht bestellen / soll er ohne ferneren Beweis endlichen zuleisten zugelassen werden / vid. Carpz. p. 1. Constit. 5 def. 9. Berlich p. 1. Concl. 20. n. 52.

Ultima deniq; Cautio, quæ in foro Saxonico specialiter recepta est, & ab Actore præstanda, Gvaranda est, & dicitur german. die Gewehr / quam nonnulli à vocula Guerra, quæ vox Item significat, deducunt, Coler. Procesf. execut. p. 4. c. 3. n. 18. estq; nihil aliud quam Cautio, quam actor præstat reo, quod in actione semel instituta permanere, & reum securum præstare, eumq; contra quemcunq; alium, si ab illo eadem actione conveniatur, defendere velit: vid. Carpz. p. 1. C. 4. satisq; hæc in Jure veteri Saxon. Sachsen / Spiegel Lib. 3. Artic. 14. p. 326 fundata est, ubi dicitur: Wer umb Ungerecht verflaget wird / der bitte zumersten die Gewehr / denn weil die Gewehr ungelobet ist / so mag er der Kläger bessern und endern seine Klage und darnach nicht mehr / ubi ante ipsius præstationem actor libellum corrigendi & minuendi potestatem habet post illam verò præstitam minimè, vid. Zanger. de Exception. P. 2. c. 21. n. 62. p. 278. Causæ, quod obiter notandum, in quibus Gvaranda ab actore præstanda venit, sunt tam Civiles quam Criminales, uti rectè sentiunt Coler. p. 1. Decis. 109. n. 10. Carpz. p. 1. Constit. 4. def. 6. Quod & verbis disertis

fertis expressum in Text. *Welchbld Art. 114.* verb. Gewehr soll auch ein jeglicher Mann thun und geloben umb Todesschläge/ Lehnd- und Wunden vor seine Schwerdmagen und Freunde/ac id rectè adferitur, cum primum adinventata sit Gvaranda ob sangvinis causam, dum reo occidenti, si vel transigat, vel ab accusatione absolvatur, contra agnatos, necem fortè vindicatuos, securitas promittitur. *vid. Carpz. Prax. Crimin. p. 3. quest. 106. à n. 59. ubi n. 61. 62.* duo præjudicia habet. A quibus tamen excipiuntur causæ Executivæ, matrimoniales, it. Studiosorum, & Clericorum: *V. Berlich: p. 1 conclus. 19. n. 7. 8. 11. addit Dn. Carpz. in Process. tit. 9. Art. 4. n. 43. & 44.* quod nec in causis summariis tractetur, in quod quidem ego me jam non intromitto: modò petatur à reo Gvaranda, aliàs ne quidem à iudice imponi potest, spectat enim Gvaranda ad Jus rei, cui invigilare debet *Carpz. p. 1 Constit. 4 definit. 3.* Antequam hîc abeam, paucis modum saltem præstandæ Gvarandæ attingam, qui nervosè exprimitur à Legislat. *Sereniss. Saxon. in Nov. Process. Ordin. Judic. Tit. 12.* von der Gewehr / verbis: So soll ein jedweder Kläger solche Gewehr nicht allein in Actis wörtlichen / i. e. nudâ verborum prolatione, sondern auch / vermöge der Constitution, actu corporali würcklichen / h. e. stipulatâ manu vel tactu baculi an den Gerichtsstab angeloben in causis sc. civilibus. Quid juris in Criminalibus: *vid. Trentler. Volum. 1. Disp. 4. th. 13. inf.*

Th. 6.

Missis igitur Cautionibus, quæ hactenus ab actoribus exigebantur, procedendum nunc ordine ita svadente quoque erit ad eas, quas rei præstare tenentur: Horum autem conditio longè durior olim erat, quàm ipsorum actorum. Nam jure sc. veteri, si actio realis contra aliquem instituebatur, hâc antiqvâ à Theophilo in paraphrasi *in pr. Instit. de satisdat.* notatâ formulâ promittere cogebatur reus: Si victus rem, de qua quæsitum erat, non restitueret, neque litis æstimationem solveret, liberum actori fore, ut cum ipso, aut cum fidejussoribus ejus ex stipulatu ageret: quamvis Theophilus fermè singula verba, quæ *in d. pr. Inst. de satisd.* leguntur, sua fecerit: Aliud tamen observabatur, quando actione personali conventus

tus ipse se in iudicio defendebat, & tunc iudicatum solvi fatisdare non cogebatur §. 1. *Inst. h. r.* Secus tamen, si alieno nomine aliquis interveniebat forsan Procurator, & ille omnino fatisdaret, necesse erat *d. §. 1. Inst. eod.* Ratio differentie redditur communiter illa, quod in actione reali metuendum erat actori, ne reus ex causae diffidentia, rem illam vel corrumpat, vel penitus intervertat, vel alienet, hinc *L. unic. C. uti possidetis*: necesse habebat reus fatisdare, nisi poenam subire vellet, ut in actorem rei petite transferretur possessio, quae de causa si res erat mobilis & cavere reus non poterat, apud Iudicem deponi solebat *l. 7. §. 2. ff. qui fatisd. cog. modo persona rei conventi suspicione oneretur d. L. 7. §. 2. vid. Manz. ad Instit. h. r. §. 1. n. 6.* quod aliter tamen obtinet in actione personali, ibi enim non res certa, ut in superiori, petitur, sed haec actio afficit principaliter personam ipsam actori notam, hincque sibi obligatam, ita quidem *Rittershus. ad d. §. 1. Inst. de fatisdat. p. 687. putat*: sed melior est ratio *Hortensii ad d. §. 1. p. 451.* haec: quod qui sua sponte cum alio contrahit, vel est, vel esse debet non ignarus ejus conditionis, fidei, vel rei: ideo inverecunde & incolorate fatisdationem ab eo exigeret, cujus conditionem, fidem vel rem elegit vel probavit: denique ei licet non contrahere: haec *Hortens.* clariora *Francisc. Balduin. ad d. §. 1. Instit.* habet, scribens: nempe quod hic magis notus erat reus actori, qui ejus fide secutus, cum eo etiam sine fidejussione contraxerat: erat quoque certior, quia nominatim ejus persona erat obligata, nec pendebat iudicium ab ullius rei possessione: hoc *Balduin.* neque inficiandum, vel ex definitione obligationis, *pr. Inst. de obligat. §. L. 3. pr. ff. de O & A. qvin & res certa in obligationem deducatur, quod & ex contractibus commodati, depositi regularis & pignoris satis apparet §. 2. 3. & 4. Inst. quib. mod. re contrah. oblig. imo ipsemet Rittershusius hoc confitetur in Scholio ad pr. Inst. de oblig. p. 399.* dum scribit: Omnis obligatio vel est in re danda, eaque corporali vel incorporali, ut veste, domo, fundo &c. Jure hodie novissimo praestant rei cautionem iudicio sisti §. 2. *Inst. de fatisd.* quod in iudicio comparere, & usque ad terminum seu exitum litis, h. e. usque ad sententiam, quae vel per absolutionem, vel condemnationem finem liti imponit, permanere velint: Et iudicatum solvi *Hahn. ad Wesenbec. ff. qui fatisd. cog. n. 6. per textum in l. 21. in f. ff. rat. rem. hab. §. L. unic.*

L. unic. C. Judic. solv. ubi dicitur: Rei autem Procurator vel defensor, etiam sub gestorum testificatione factus, in ipso litis limine iudicatum solvi satisfactionem, in omnibus causis prestare cogitur. Prestant præterea cautionem de damno præstando in causâ civili conventi, e.g. si ædes sint ruinosa, & minentur interitum, possum tunc agere adversus vicinum, ut aut reficiat, aut cautionem de reparando interponat, *arg. l. 7. ff. si servit. vindic.* Sic in iure servitutis, viæ, itineris, actus, aquæ ductus &c. legitimè acquisito talis cautio, à prædii servientis aut patientis Domino interponitur, quâ cavet, quamdiu quis de iure suo doceat, non se impediturum agentem, aquam ducentem, iter facientem *l. 7. ff. de aqua quotid.* Item prestare cautionem tenentur ii, qui quæve mortem, incendia, aliave hostilia ac crudelia minati, de quibus eo confessi ac convicti sint, & reverà sint minatoria h. e. quæ damnum aliquod injustum ac violentum alteri denunciant, nec enim hîc ambigua prolata sufficiunt, e.g. *Ich will mich an dir rechnen / ich will es dir gedenzen / vid. Carpz. Pract. crim. p. 1. quest. 37. n. 85.* Convictus talis nudus minitator si sit persona multum suspecta, rixosa, malæ forsan conditionis, & famæ, & ad delinquendum aliàs prompta, in carcerem non immeritò conjicitur, nec prius exinde dimittitur, etiamsi jurare quàm maximè paratus sit, nisi pignoribus vel fidejussoribus pro personarum ac minarum qualitate, secundum Judicis arbitrium, cautionem præstiterit *weder wlder N. N. noch die seinen / noch sonst manüglichen nichts thätliches vorzunehmen arg. L. 4. ff. si cui plus quam per Leg. Falcid. vers. cum possint ei lutoriæ minæ fieri, & arg. L. 6. §. 2. ff. de offic. Præs. vid. Carpz. Pr. Crimin. p. 1. quest. 37. n. 81. Berlich in Conclus. Pract. p. 4. concl. 22. n. 11. & 12. & c. Dn. Eckolt ad ff. tit. qui satisd. §. 18. in f. ferme.* Caterum cavere etiam debet de non incarcerando in causa civili reus ille, qui pro debito civili de sistendo promittit, ac molestissimum carceris otium, tanquam malam mansionem, declinare vult, imprimis si ob æs forsan alienum de fugâ sit suspectus: *l. 7. ff. qui satisd. l. 10 §. 16. ff. quæ in fr. Credit. Novell. 53. c. 4.* De fugâ suspectus qui dicatur, explicat *Matth. Berlich in conclus. pract. P. 2. conclus. 27. n. 30.* dum inquit: debitor de fuga suspectus dicitur, qui nec mobilia nec immobilia possidet, qui sæpè interpellatus non solvit, & lapsis dilationibus ad solvendum datis, suis promissionibus non satisfecit, & qui emit pluris, & vendidit minoris, frequenter atque

notabiliter lusit, consumsit, & sumptuosè vixit, & dilapidavit, & de quo fama est, quod non sit solvendo & plus debeat, quàm habeat in bonis & facultatibus. Qui tamen de fuga suspecti debitoris characteres universi ac singuli ita sunt comparati, ut & in hominem bonæ fidei & frugis cadere possint, cujustamè fugam nemo suspectare poterit, quod exemplis probarem, nisi brevitati studendum foret. Et quanquàm regulariter nemo sibi jus dicere debeat, *L. 13. ff. quod met. causa: creditori* tamen de fuga suspectum debitorem capere & incarcerare licet *arg. l. 10. §. 16. ff. quæ in fraud. Credit: ubi attentâ modò Jcti distinctione*, certum est, quod Creditor debitorem fugientem, quem consecutus est, licitè detineat: & quidem hoc fluxisse videtur ex *Lege XII. Tabul. Si calvitur*, pedemve struit, manum endo jacito, *vid. Crispin. in Jur. Civil. Rom. initiis & progress. Rubr. de Jure Privato Legis XII. Tabul n. 30. p. 52. vid. Godofred. in not. ad h. l. n. 9. & laudat. Berlich p. 2. conclus. 28. n. 5.* Cum quibus convenit dispositio *Constit. August. 21. p. 2. §.* **Der Schuldner auf den Füßen ist / so mag ihn der Gläubiger annehmen / und in die Gerichte / darinnen er angetroffen / einantworten.** Ita tamen, ne ultra 20. horas eum detineat Creditor, aliàs pœnam privati carceris incurrit, *Carpz. def. n. 14.* quamvis enim is addat, quod Creditor detinens debitorem spatio minori 20. horarum in pœnam arbitrariam incidat: ut vix tutum sit creditori, ullo tempore domi detinere debitorem, sed consultum, ut eundem statim sistat judici: uti & in *L. unic. C. de privat. carcer. inhibendis*, generaliter interdictum est, ne quis privatos carceres habeat. Sic cavere etiam possunt ac debent, ut ex carcere liberentur ac dimittantur, in causâ criminali accusati. Ubi tamen *cum Magnif. Dn. Struvio Exercit. 47. th. 39. Syntagm. JC.* distingvendum; inter delicta majora & minora, h. e. quæ pœnam pecuniariam, & quæ pœnam corporis afflictivam seu capitalem post se trahunt, in priori leviori sc. delicto fidejussores aut pignora admittuntur *per L. 6. §. 3. C. de appellat. verb.* ut inopiâ idonei fidejussoris, retentis in custodiâ reis, *quo §. 3.* cum de capitali causâ agatur, & reus fidejussore idoneo dato, quod ex opposito elucescit, è custodia dimitti debeat, conjicere licet, delinquentem pœnam nec afflictivam corporis, nec extinctivam subire debuisse. In posteriori verò, graviore delicto *L. 1. §. 3. ff. de custod.*

146.
4
5

stod. reor. Quibus Legibus satis fundata est distinctio, inter grave
 scelus, ubi fidejussioni nullus est locus: & non grave, si nempe jux-
 ta *Reyer. Disput. 4. ad Process. th 52.* pecuniariter quis ob delictum
 conveniatur. Et ita quoque sese habet Jus Saxon. vid. *der Petnitche*
Sächs. Inquisition- und Achts Process, Tit. V. art. 3. n. 5. & 6. Carpz.
Pr. Crimin. quest. 112. n. 34. *Missus igitur faciendus Merenda L. 5.*
Controv. c. 33. f. 770. qui in causâ capitali pro judicato solvendo ad-
 mittit fidejussorem, inter alia, & ex textu Juris Canonici *caus. 23.*
quest. 5. c. 19. vers. veluti si quispiam decipiat fidejussorem suum, atque
 ille pro isto legitimum supplicium luat: siquidem hic Canon in-
 telligi potest de consuetudine alicujus loci, ubi irrationabiliter
 pro accusato convicto fidejussor poenæ capitis esset subjugandus,
 ac ita in illo Canone Augustinus ad rem suam uteretur exemplo:
 quamvis merita possit esse dubitatio, an legitimum supplicium fi-
 dejubenti luendum sit illud, per quod corpus affligitur,
 Aliàs regulariter Jure Saxon. rei à cautione sunt im-
 munes; *Dn. Berlich p. 1. conclus. 20. n. 65. Carpz. p. 1. Constit. 5. def. ult.*
 si sit causa civilis, vid. *Struv. Exercit. 5. th. 32.* ne reis aliàs afflictis &
 jam antea gravatis, hoc ipso, quod judicio pulsati fuerint, alia ad-
 datur afflictio *L. 14. ff. de offic. Præs. id.* quam rationem addere arrisit,
 cum citati *Berlich. & Carpz. imò ipse Coler.* quem illi citant de
Process. Execut. P. 3. c. 11. n. 98. itidem nullam citat rationem, sed
 tantum ad suum Regulum in processu sese remittit. *Dn. D. Sven-*
dendorfferus P. P. in Academia Philurea in Indice verb. satisfactio:
 hæc compendifacta habet: *satisfactionem nullam reus præstat &*
cur 193. sed d. fol. 193. nullam rationem lego, cur rei Jure Saxon.
 nec de judicio sistendo, nec judicato solvendo cavere teneantur, nisi
 sint de fugâ suspecti, tunc enim cautionem judicio sisti & judica-
 tum solvi effugere nequeunt, ne eludatur judicium *Carpz. in Pro-*
cess. tit. 9. art. 5. n. 15. Hactenus de variis cavendi modis dixisse suffi-
 ciat, nunc ad ipsum formale seu modum cavendi procedam.

Th. 7.

Formale verò seu modus cautionis juxta sensum famosorem
 consistit in eo, ut, datis fidejussoribus, fiat, id quod docet *l. 1. ff. qui sa-*
tisd.

vid. cog. vid. Dn. Struv. Exercit. V. lib. 22. Amadeus Eckold. tit. qui sa-
tisd. §. 8. Hahn. ad Wesenbec. h. t. n. 5. In Prætoria autem cautione ad-
mittitur, ut etiam pignoribus caveri possit *l. 1 §. 9. ff. de collat.* in quo
textu indubitatum est, quod satisfactio per sui naturam requirat fi-
dejussores, aliàs ridicula fuisset & domitiana Pomponii quæstio:
sed per Interpretationem Juristorum eò itum est, ut & pignoribus ca-
veri possit, quod ideò factum est, quia de quantitate rei conferen-
dæ satis constitit: *Vid. Dn. Frantzky. ff. qui satisd. n. 13. & Eckold. ibid.*
§. 10. Fidejussores autem hîc locupletes, seu idonei dari debent,
qualem idoneitatem consideramus (1) quoad facultates, ut satis ha-
beant in bonis, pro rei magnitudine, quam Actor postulavit *l. 2. ff.*
qui satisd. l. 234. §. 1. ff. de V. S. Hinc plerumq; requirunt, ut fidejussor
possideat bona immobilia, quorum valor ad minimum summæ pe-
titæ, reive æstimatione æqualis sit, vel suspicionem fugæ excludat,
& eò meliùs adversario sit cautum *vid. Perez. ad tit. C. de satisd. n. 2.*
(2) quoad conveniendi facilitatem *d. l. 2. h. t.* quæ principaliter æsti-
matur ratione ejusdem fori, unde tales fidejussores sint subjecti
Jurisdictioni ejus, coram quo Judicium exercetur, ne sc. præscri-
ptione aliquâ, aut aliâ exceptione fori declinatoriâ, causam diffi-
ciliorem reus conventus faciat Actori *L. 7. pr. h. t.* nisi caveant, fori
præscriptione se non usuros *d. l. 7. l. 1. ff. si quis in Jus voc. non ierit.*
Unde non rectè fidejussoris loco mulier propter exceptionem Scti
Vellejani, neq; miles, ob privilegium militare, neq; minor pro-
pter beneficium restitutionis in integrum, nisi in rem suam, rectè ad
satisdandum adhibentur *l. 8. §. 1. ff. h. t.* ubi dicitur, quod tales per-
sonæ non sint probandæ, id est, cum ad fidejubendum sint inhabiles
jure ipso, quid opus est, ut à quodam Arbitro dato probentur, an
sint idoneæ? quamvis non rarò fiat, ut dum locupletes fidejusso-
res notabilem calamitatem passi sunt, denuò idoneè satisfactio
sit, *l. 10. §. 1. ff. qui satisd. cog. vid. hac de re iterum Perez. ad C. de satisd.*
n. 2. Eckold. ad h. t. §. 9. Interdum tamen & minus idoneam cautionem
præstant personæ conjunctæ, ut Parentes, Patroni, de quorum
fide ambigere turpe est, & qualemcunq; fidejussorem dant *l. 1. & 2. ff.*
Jus voc. ut *cant. & l. 2. §. 2. ff. qui satisd.* qualiscunq; intelli-
gendus est ratione facultatum, non inhabilitatis conveniendi fide-
jussor per *l. 2. §. 2. h. t. vid. Eckold. ad h. t. §. 9. Perez. ad C. h. t. n. 2.* Si
quis

505
40.
5
/

quis verò idoneum fidejussorem oblatum recusaverit, injuriarum tenetur, non solum illi, qui fidejussorem obtulit: cum non sit levis injuria, secundum Processum Juris veteris, duci in Jus eum, qui satis idoneum offert fidejussorem, & pœnam quandoq; incurrit 50. aureorum l. 2 ff. in Jus voc: ut cant. Sed & fidejussori ipsi, qui non acceptus est, sugillatur enim ejus existimatio apud bonos viros, penes quos ejus fortunæ minùs habentur integræ L. 5. §. 1. h. t. Zoës. ad ff. eod. tit. n. 11.

Th. 8.

Cum itaq; in th. hætenus tertiã, & suprã quidem examinatæ cautionis partes vel species exposuerim, de personis etiam, quæ illas recensitas cautiones præstare debeant, viderim, justo nunc quoq; ordine, ad reliquas duas species, Promissionem sc. nudam & Juratoriam, ad simulq; personas, quæ illas præstant, progrediendum erit. Nudæ autem promissioni relinquuntur æqvè actores, quàm rei, qui bona possident immobilia die in denen Berechten genungsam geseffen l. 15. pr. h. t. (Lex enim allegata is. non complectitur solum cautionem Judicio sisti, prout frustrã contendit Hahn ad Wesenb. h. t. n. 11. nulla enim mentio in illa L. de cautione judicio sisti habetur, ideoq; propter illam generalitatem textus vocabulum Possessores æqvè ad actores, quàm reos extendi potest, aliàs inter actorem & reum planè nullum discrimen esset. Equidem Dn. Hahn. d. l. n. 11 ita scribit Pertinent hæc ad explicationem decantatæ l. 15. h. t. quæ tamen saltem est de promissione de judicio sisti. Hæc ille: si illa dicta l. 15. laudata est, augurer, eo ipso, illam & de aliã cautionis specie agere, nec hoc est, vel subjectum vel prædicatum d. l. 15. in pr. justè interpretari si scribatur, illam duntaxat de judicio sisti cautione tractare, unde enim probabitur illa exclusiva, cum hac Ctus non utatur.) Ratio est, quod possidens bona immobilia, non facilè sit latitaturus, aut discessurus, & si vel maximè fecerit, tamen adversarius in bonorum possessionem mitti potest. Cæterùm sufficit, aliquem bona possidere immobilia vel in loco judicii, vel in loco ejusdem Provinciæ l. 7. §. 1 ff. h. t. ubi verba textus facile patiuntur, ut & ille à satisfatione sit immunis, qui in Territorio pos-

rio possessionem habet, id quod confirmatur per *Constit. Elector. s. p. 1. verb.* Ob er gleich unter denen Gerichten/ davor er beflaget/ sonst nicht sächhaftig. Qui verò sint & dicantur immobilium possessores, & qui non, docet optimè *l. 15. §. 1. ff. b. t.* non verò (quod obiter notandum) opus est speciali aliquâ statim bonorum oppignoratione (1) quia sufficit nuda repromissio, facta ab iis, qui suo nomine cavent per *rubr. b. t. §. 1. §. 6. ff. de Praeor. stipulat.* nec enim hac *Lege 1. §. 6.* ampliù alicujus hypothecæ vel oppignorationis fit mentio. Neq; (2) allegata *l. 15. ff. b. t.* illam oppignorationem urget, sed potiùs in fine expressè dicitur, quod possit quis post cautionem possessionem vendere; nam si præcisè requireretur oppignoratio, non postmodum salvo sc. oppignorationis Jure, res oppignorata vendi seu alienari posset: oportet verò in *d. l. 15. ff. qui satisd. cautionem simplicem seu nudam repromissionem intelligi, cum possessor ille caverit, qui immobilia possederat.* Objiciunt quidem *l. fin. C. de Princ. in reb. agent. sed Resp. Dn. Hahn.* quod phrasis illa substantiæ credi, nihil aliud sit, quàm relevare possessores ob substantiam bonorum, eoq; magis, quia in *d. L. paulò* ante dicitur, quod facultates immobiles possidentibus ad juratoriæ cautioni sit credendum. Ergò ulterius non gravandus erit possessor onere fidejussorem dandi *Nov. 123. c. 21 §. 2. vel non incommodè ad d. l. fin. C. de princ. agent. in reb.* responderi potest, quod verba illa disjunctim intelligenda sint, hoc modo: si bona sufficiant, aliquis suæ substantiæ credatur, si non sufficiant, juratoriæ cautioni ille relinqvatur. Cavent deniq; *Civitas l. 6. §. 1. ff. quod legator. nomine: item Clerici l. 25. §. 1. l. 33. §. 3. C. de Episcop. & Clerici.*

Th. 9.

Postquam dixi de iis, qui per fidejussores, aut pignora satisdare coguntur, vocat nos idem ordo ad eos, qui cautionē Juratoriam tantum præstant, quæ admittitur vel propter Dignitatem Personarum Illustrium, *l. 17. C. de Dignitat. quã L. uti* quidem Clarus putat, hodiè abrogatam esse, non credendum: *vid. Hahn. ad Wesenbec. ff. qui satisd. cog. n. 10.* vel propter necessitatem, ut pauperes, hi enim qui prædiis & prædibus sunt destituti, seu idoneos fidejussores post adhibitam omnem

506. 146.
4
5
mnem diligentiam invenire seu pignora dare nequeunt, ad Jura-
mentum admitti debent *Authent. generaliter C. de Episcop. & Cleric.*
Nov. 112. c. 2. pr. vid. Manz. ad tit. Inst. de Satud. ne per difficultatem
inveniendi fidejussores differantur Judicia, & pauperi ideò dene-
getur Justitia §. 1. Inst. de J. & J. l. 10. ff. eod. non aliter tamen pauperes
ad cautionem hanc admittuntur juratoriam, quàm si jurent, se nec
pignora habere, nec fidejussores dare valere. In Foro Saxonico ho-
diè ita temperatum est, ut non nisi de credulitate jurare teneantur,
quod nempe credant, se, licet summam seu omnimodam adhibuerint
diligentiam, non potuisse fidejussores invenire, daß sie nehmlich
nicht so viel in vermögen / gläuben auch nicht / daß sie nach allen an-
gewandten möglichen Fleiß / den gefoderten Vorstandt mit Bür-
gen oder Pfanden bestellen können / quam formulam etiam mihi ex-
hibet Ordin. Elector. Jud. tit. 13. §. do aber Kläger Armuths halber /
it. nobilis. Dn. Struv. Exerc. V. th. 24. Cæterum Juratoriam hanc
cautionem præstituri sint vitæ integritate conspicui, ac probatæ
existimationis, nec forsan de fuga suspecti vid. Gail. observ. 148. n. 6.
Carpz. p. 1. Constit. 5. def. 9. Struv. Exercit. V. th. 24. Nec à juratoria
cautione liber est, qui extra Provincias Electorales immobilium
possessor est, cum Jure Saxonico illa ob hunc finem sit inducta, ne
actor, ob expensas & damna conveniendus aufugiat Carpz. p. 1.
Const. 5. def. 10.

Th. 10.

Adstringuntur deniq; & Assessores cautionem præstare, quod
Jus aliter suggerere nolint, quàm æquitas svadeat *l. 1. ff. de offic.*
Assessor. Henric. Zoës. ad h. t. ff. n. 5. Describuntur verò Assesso-
res, quod sint Jurisprudentes, qui consiliis Magistratus & Ju-
dices adjuvant. *l. 1. ff. d. t.* & summa in eis requiritur JurisPruden-
tia, quæ non exigitur à Magistratu, cui illi assident, Magistratus
enim, qui præficitur, plerumq; non Jctus, sed vel miles, vel ali-
quis aliàs nobilior est, hinc Magistratus quod Juris ex Assessoris
consilio dixit, ipse Assessor dixisse videtur, imperitia enim culpæ
ipsum adnumeratur, uti hac de re eleganter videri potest laudatus
supra *Henric. Zoës. ad h. t. n. 5.* Cavent quoq; Advocati, de patrocinio
D
fidei-

fideliter præstando, & quidem tactis sacrosanctis Evangeliiis, quod
omni virtute, suâ omniq; ope, quod verum ac justum existima-
rint, clientibus suis inferre procurabunt, nihil studii relinquentes,
quod sibi possibile est, non autem credita sibi causa cognita, quod sit
improba, vel penitus desperata & ex mendacibus allegationibus
composita, ipsi scientes prudentesq; malâ conscientia liti patrocini-
nabuntur, sed & si certamine procedente, aliquid tale sibi cognitum
fuerit, à causa recedent, ab hujusmodi communione sese penitus se-
parantes *arg. l. 14. §. 1. C. de Judic. & imprimis Authent. hodiè jurant*
C. eod cujus ipsissima verba, cum à paucissimis hodiè observentur,
quin à plurimis inverso potius sensu exprimantur, in mentem secus
facientium cauteriatam revocare placuit. Hodiè tamen id immu-
tatum est & non possunt cogi Advocati ad patrocinium inviti reci-
piendum, imprimis si justa ac prægnans excusandi ratio subsit, nisi
fortasse sit Advocatus Ordinarius seu specialiter à Judice causa ipsi
imponatur.

Nec non etiam Procuratores, si mandatum sit dubium. Ju-
re quidem veteri (ut obiter tangam) *ex LXII. Tabul.* non licebat per
Procuratorem agere, uti patet *ex pr. Instit. de iis per quos ag. poss.*
nisi pro Populo, pro libertate, ac pro tutela; hodiè tamen illa pote-
stas agendi Procuratoribus ab Imperatore Justiniano concessa est
per dictum *pr. Inst. per quos ag. poss.* siquidem sæpius morbus, ætas,
& necessaria peregrinatio, itemq; & aliæ intervenientes causæ *L. 2.*
D. de R. 7. hominibus impedimento sint, quo minùs rem suâ ipsi exe-
qui possint *L. 5. pr. D. de O. & A.* imò Procuratores & mandatarii
constitui possunt, extra causam necessitatis & ullius impedimenti
L. 1. §. 2. vers. vel nolunt *ff. de Procurat.* quod & ex tritura judicio-
rum notum est, cum sæpè quis ipsemet reformidet in iudicium ire,
vel ob adversarii injurias, & dura verba, quibus uti solitus est; vel
ob aliam domi notam causam, tunc enim de rato cavere debet *L. 39.*
§. 1. ff. de Procurat. e. g. si proferatur in iudicio mandatum aliquod
mutilum, aut insufficiens, vel tale aliquod, quod propter aliquot su-
spiciones metuemus, non profectum esse à Domino litis, aut alio-
quin esse eumentum, aut non ritè factum, tunc enim defectus ille
in tali mandato suppleri potest per cautionem de rato. Ratio autem
hujus satisfactionis redditur illa, quia periculum est, ne Dominus
manda-

2
5

mandatum suum inficietur, aut aliter interpreterar, ac iterum de eadem re experiretur, quod tamen periculum non est timendum, si vel Procurator cautionem hanc praestiterit, vel Dominus quocunque modo ratum habuerit: Nam si semel ratum habuit, & iterum contra reum de eadem re experiri vult, hic exceptione rei iudicatae se tueri potest, adde *Ordin. Judic. Saxon. tit. 7. §.* Do auch etwa ein Mandat mangelhafftig / und es wolle der Anwaldt deswegen de rato caviren / soll er damit / woferne er sein erbieten also bald in solchen Termin zu Werke richtet / zugelassen werden.

Et de Domino in reconventionem defendendo cavendum *L. 33. §. 3. ff. de Procurat. §. 5. Inst. de satisd.* nam Procurator Actoris tenetur cavere de defendendo eum, pro quo agit in casu, quo alias reus ipsum velit actorem reconvenire, & si agens postea mutata voluntate procuratorem esse noluerit, tamen iudicium, quo quasi Procurator expertus est, Judex ratum habere debet. Item de re iudicata solvenda, quod velint solvere, quod a Iudice fuerit iudicatum: & denique de rati habitione ipsa *§. 3. Inst. eod.*

Th. II.

Tutores denique & Curatores quod attinet, antequam administrationem tutelae, vel curae olim susciperent, cautionem praestare debebant, rem pupilli salvam fore: t. t. rem pup. salv. fore, ne pupillorum sc. pupillarumve, & eorum qui quaeve in curatione sunt, negotia a Curatoribus Tutoribusque consumantur, vel imminuantur: *Nov. 32. p. refat. in f. §. c. 6. §. pr. Inst. de satisd. tut. vel Curat.* saepius enim infideles vel negligentes in suo officio reperiuntur Tutores *Nov. 72. c. 6.* ideoque Praetor eo nomine satisfactionem introduxit, ut pupillum hac in re datis fidejussoribus securum faciant illi *L. 1. ff. rem pup. salv. fore.* Praetoriae enim stipulationes, qualis haec est, cautionem pignoratitiam regulariter non admittunt *L. 7. D. de Praetor. stipulat.* hinc licet vel maxime postea omnia bona Tutorum & Curatorum sint obligata tacite & hypothecata pupillis & adultis, ratione administrationis *L. 20. C. de administr. Tut.* tamen non frustra olim cautio etiam fidejussoria exigebatur, cum bona ipsorum, vel non sufficere, vel multis variisque casibus perire possunt: *vid. Casp.*

D 2

Manz.

Manz. ad pr. Inst. de satisd. tut. & curator n. 12. Sed non omnes Tu-
tores satisfacere coguntur. siquidem cautio illa non solum remissa
est Tutoribus testamentariis *L. 4. l. 17. ff. de testament. tut.* quorum
fides & diligentia ab ipso Testatore approbata est (uti patet
ex pr. Inst. de satisd. tut. vel curat.) & paternum illud testimonium
pro satisfactione est *L. 27. C. de Episcop.* Audient, quod omnem
sinistram tollit suspensionem: nisi ex insigni calamitate, vel alia
causa suspecti fiant, tunc enim si tutor interea perverfos mores
contraxerit & facultatibus lapsus fuerit, vel de sua diligentia &
fide multum remiserit, non simpliciter & sine satisfactione admit-
tendus est, quæ enim de novo emergunt, novum consilium postu-
lant *L. 11. §. 8. ff. de interrog. in Jure fac.* ideoque non verisimile est, Te-
statorem eum simpliciter voluisse admitti, si postea tutor noxius
deprehendatur *Gotofred. ad L. 8. de confirmat. tut.* Sed etiam Cura-
toribus ex inquisitione datis, quoniam utique & illi idonei dati atque
electi sunt *pr. Inst. h. t.* fides enim inquisitionis, pro vinculo cedit sa-
tisfactionis *vid. Perez. C. h. t.* Magistratus enim semel eos idoneos
judicavit, quando in facultates & mores eorum inquisivit: Ergo
non amplius de fidelitate eorum dubitandum. Quod Praxin con-
cernit hodiernam, cavent Tutores vel Curatores per actores, si de
tutorio vel curatorio forsan dubium est *§. 3. Inst. de satisdat. L. f. 6.*
3. C. de administr. tut. cum verò certò constat, eos Tutores & Cura-
tores esse, satisfactio de rato illis remittebatur *L. 23. ff. de administr.*
tut. Tutores enim loco Domini sunt, & sicut Dominus ipse de rato
non satisfacit, ita nec illi. Non itaque Tutores & Curatores, procu-
ratorem, sed actorem constituere possunt, & licet vel maximè cum
procuratoribus vel mandatariis in genere ille conveniat, & utriusque
suorum Principalium vices sustineant, tamen non Procurator nisi à
Domino constituitur *L. 1. D. de Procurat.* cum verò Tutores Domini
verè ac propriè bonorum pupillarium non sint, hinc non Procura-
torem, sed actorem tantum constituere possunt *L. 11. C. de Procura-*
rat. Actor enim est, qui vice Procuratoris, ab eo qui procuratorem
dare nequit, substituitur *Herman. Vultej. ad §. f. Inst. de Curator. vid.*
Carpz. in Proc. tit. V. art. 5. n. 19. quam meam sententiam non parum
etiam juvat *Serenis. Elector. Saxon. in O. P. J. tit. 9. vers. würden*
sie auch jemand anders Vollmacht auftragen wollen / sollen sie
nicht

508. 146.
4
5

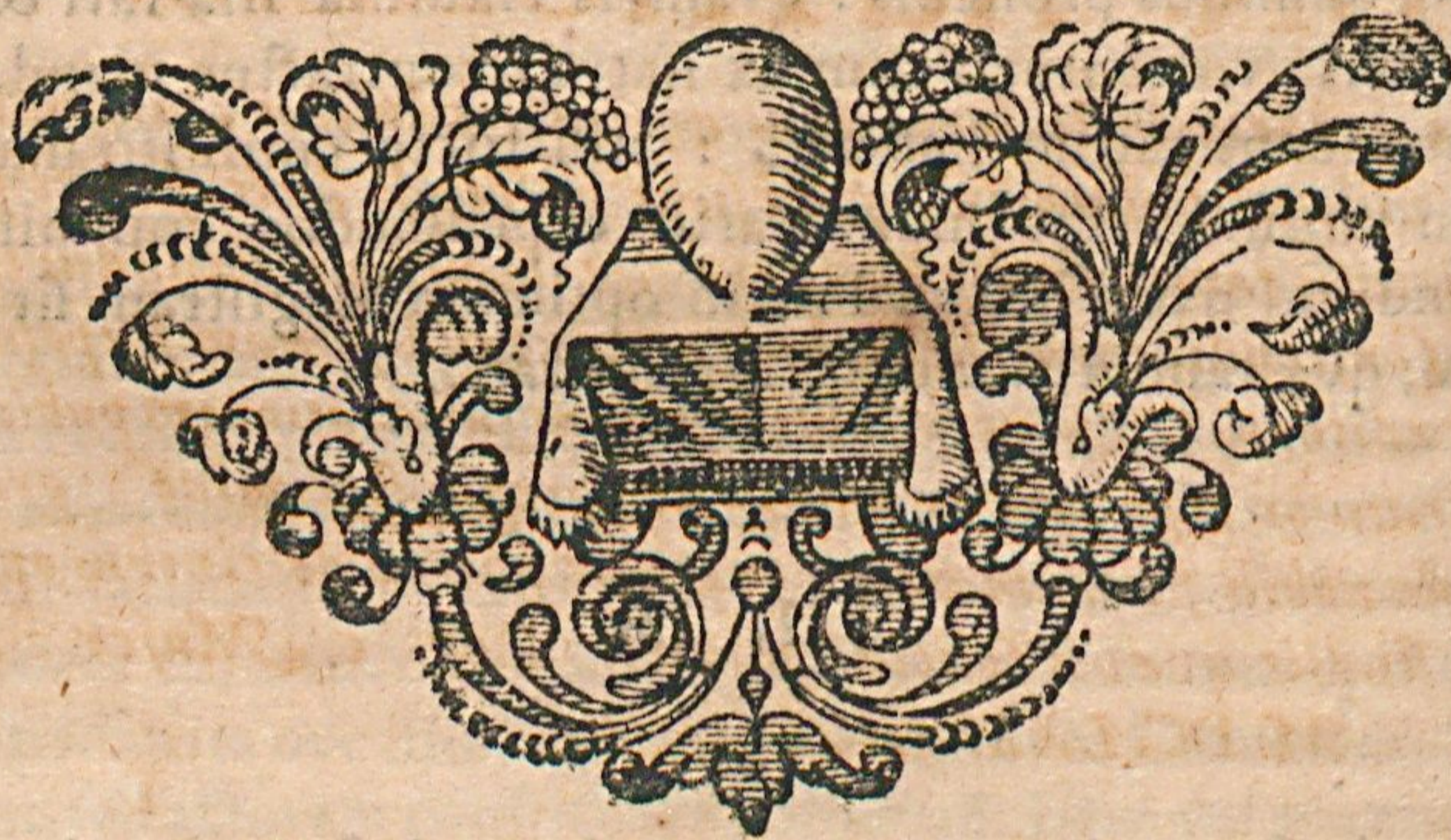
nicht einen Anwalt / sondern Actorn in oder außershalb Gerichts
verordnen. Et talis tutorius, de quo loquor, Actor, nondum satis
suam personam legitimaverit, exhibitione Actorii à Tutoribus da-
ti, si non etiam sui Principalis Tutorium simul exhibuerit, ut ex
iis de legitimatione quoq; substituentium constare possit, hinc
formula sententionandi: **Das angegebener Actor, nebenst dem**
Actorio, auch seines Principaln oder das angezogene tutorium oder
curatorium zu den Acten zubringen schuldig. V. R. W. vid. Carpz. tit.
V. art. 5. n. 33. Cæterùm iidem quoq; Actores præstant cautionem rati
L. 7. ff. rem rat. hab. quod Tutor omnia rati habere velit, quæcun-
que ipsius nomine gererentur. Hinc adhuc hodiè (ut obiter
hoc addam, & ita à Tutorio dilabar ad mandata in genere) man-
datis inseritur clausula rati & grati, unà cum potestate substi-
tuendi unum, vel plures, toties, quoties, substitutosq; revocan-
di, aliisque omnibus proficuis: quamvis clausula illa rati & grati
vix necessaria videbatur, cum ex natura contractus mandati te-
neatur mandans ratum habere: nisi fortè consultò mandans
quosdam tantùm actus mandatario expediendos commiserit.
Sed fatendum, quod hic ad Praxin optimam Magistram sit deve-
niendum, quæ tamen quandoq; tyrannizat.

Th. 12.

Cum hætenus itaque, tum cautiones ipsas, tum etiam Per-
sonas, à quibus istæ cautiones exactæ sunt, pro modulo ac ra-
tione ingenii exposuerim; restat nunc quoque (antequam fi-
nem Dissertationis faciam) de effectu ac fine illarum specierum
à me recensitarum pauca quædam adjicere. Est itaque finis &
effectus (1.) rati habitationis, ut Dominus comprobet, agnoscatq;
quod actum est à Procuratore **L. 12. §. 1. D. rem rat. hab. & L. 5. ff. eod.**
(2.) Judicatum solvi h. e. quod velit solvere omne id, quod à
judice judicatum fuit, & rem in Judicium deductam, usque ad
D 3 sen.

sententiam definitivam defendere & absque dolo in iudicio ver-
sari velit *L. 6. D. iudic. solv. & (3.)* denique cautionis, quod Procurato-
rem boni Viri arbitrato defendere debeat Actor. Hæc itaque suf-
ficient, quæ tibi *B. L.* tanquam in compendio de modis secu-
rè procedendi in Iudiciis, tradere volui, ac per ætatem potui.
Quæ omnia si minus forsitan accuratè sint elaborata, ignosce
quæso, accuratiori quæ tuo compenses velim iudicio: interea verò
mihi, meisque studiis, favere ne dedigneris.

*DEO autem Tri/ni sit Laus & Gloria
in sempiterna secula.*

509
146
4
15

Fertilis æstivis dum nunc flavescit aristis
Campus, & acceptas fœnore reddit opes:
Tu quoq; collectæ frugis depromis acervum,
Excutiens genii scrinia docta Tui.
Talia sub viridis dum monstras vere juventæ,
Qvalia maturæ munera messis erunt?

*Politissimo Dn. AUCTORI RESPON-
DENTI, cum faustâ acclamatione
gratulabatur*

CHRISTIANUS Röhrensee / P.P.

Ad Nobilem & Clarè doctum

DN. AUTHOREM.

Multa quidem in te sunt, quas quotidie admiror, virtutes; sed
Milla videtur palmaria, quod sicut nascendi sorte fratri secun-
dus es, virtutis tamen studio hæctenus nec illi, nec ulli secundus esse vo-
lueris. Conscendit enim ille cathedram, jucundissimam Depositi ma-
teriam traditurus; Tu verò subtilissimam satisfactionem publico ex-
hibes. Gratulor ergò tibi ex animo de egregio specimine: gratulor
parenti, de nobili filiorum pari: gratulor patriæ de civibus optimis,
vestrisq; studiis quævis felicia precor. Dab. è Muséo 21. Julij
A. O. R. M. DC. LXXVI.

T.

Godofred. Nicol. Schleenstein D.

Es hat das grosse Rom nie Seulen aufgerichtet
Dem so zuvorhin nicht mie Palmen hat geprangt;
Nie hat auf dessen Ruhm gelehrte Hand gedichtet /
Der nicht zuvor den Dank und Siegerkrantz erlangt.

Wer

Wer hat der Ehren je den Beyrauch aufgestreuet /
Der durch den Tempel nicht kan in ihr Heiligthum
Wo man die Tugend ehret: Wer Schweiß und Arbeit scheuet /
Wird langsam seyn bekränzt, mit unverwelcktem Ruhm.
Wo hat doch jemand je die reinen Perlen funden /
Der sie nicht in dem Sand und träber Fluth gesucht?
Ein Krieger welcher fleucht vor Arbeit / Schweiß und Wunden /
Er schmecket nimmermehr die süsse Sieges-Frucht.
Wer sich zuvor bemüht die Rechte zu ergründen /
Und sein erblaßt Gesicht mit Schweisses Perlen nezt /
Muß auf Aëtræens Gluth ein reines Opfer zünden /
Und wird der Lorbeerkrantz mit recht ihm aufgesetzt.
Ihm wird / Geehrter / izt sein sauer Schweiß bezahlet /
Es küßet ihn bereits der Themis Purpur-Mund ;
Wenn so bey früher Zeit die Ehren-Sonne strahlet /
Des Nahmen wird hernach der späten Nachwelt kund.
Mit diesem wolte dem Hn. Respondenten ihre schuldigkeit
bezeugen desselben bey dem Churf. S. Rente

Amts-Verwalter verbundene

Tischgesellschaft.

So muß sein Lorbeer nun in höchstem Wachsthum blühen /
Dieweil der Arbeits-Dorn mit schwangrer Knospe
prangt /

So Ehren-Rosen trägt. Man sieht sein Rächwerck glühen
Auf Themis Opfergluth / dafür er nun erlangt /
Was hohe Geister nur und Sieger muß bekränzen /
Selbst aus Aëtræens Hand / auf unserm Helicon ;
Er / werther fahre fort / so wird sein Nachruhm glänzen /
Und er besteiget lezt den höchsten Ehrentron.

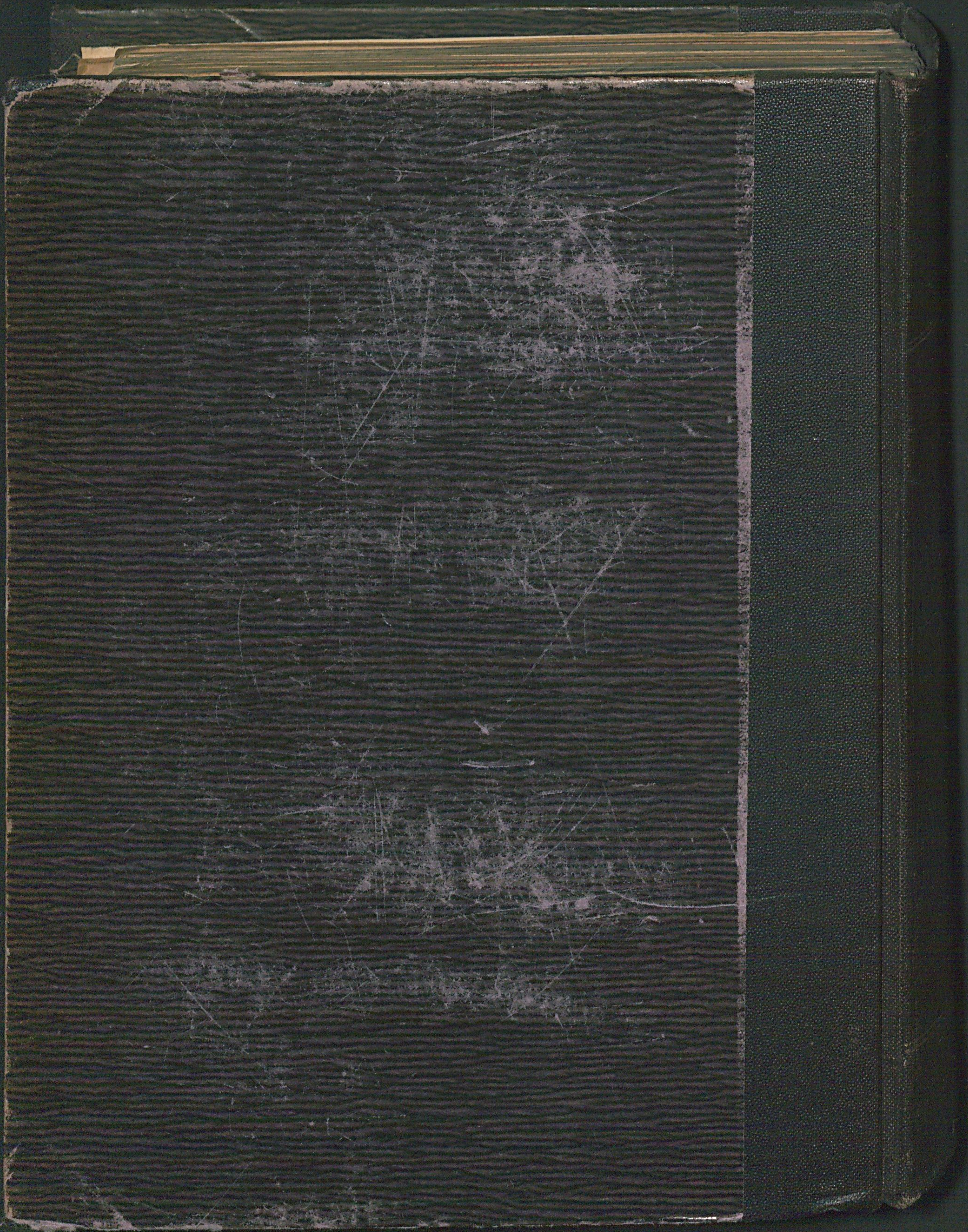
Mit diesem solte seine schuldigkeit
bezeugen

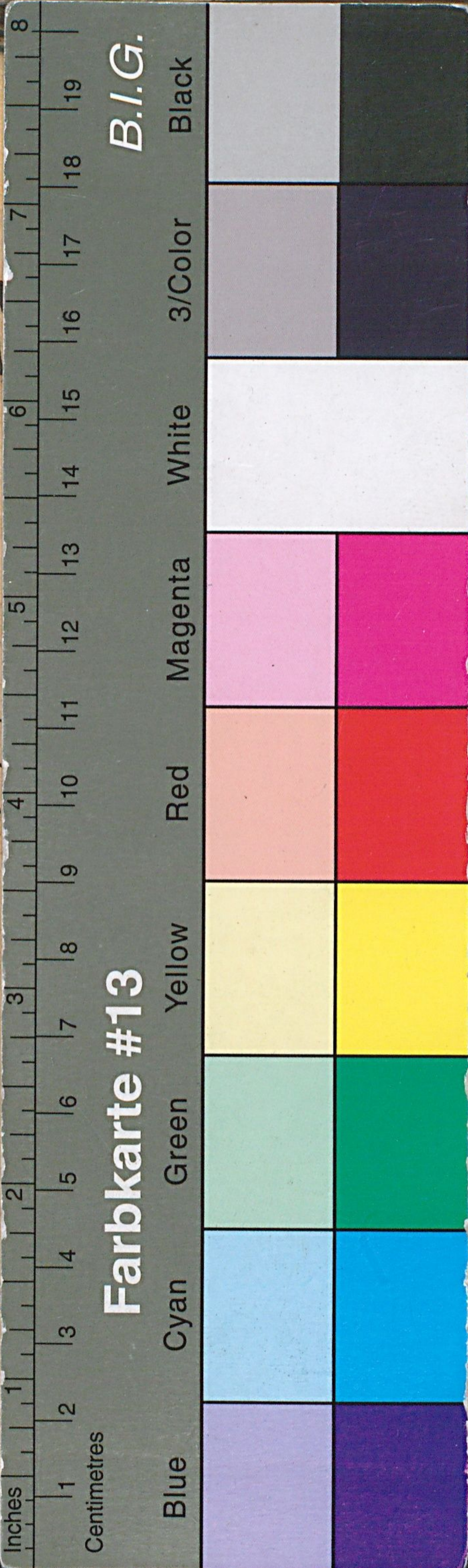
Hanns Christoph Gleichmann.

H. (o) H.

X 2615927

W 07

B.I.G.

Farbkarte #13

D.
ETICO-PRACTICA

busdam

di in Judiciis:

torum Senatus,
SIDIO

SSIMI, AMPLISSIMI,
MIOVE

NERGERI,
Publ. Curia Electoralis,

væ hic loci sunt, nec non
ris Lusatiæ Marchionatu

avissimi,
ATRONI, ET STU-
OTORIS

colendi,
n ventilationi

M. DC. LXXVI.
US MARTINI,

SIS

GA,
UNDI Ziegenbeins.

1676 13^a

13

(4)

6.

